

**A KÚRIA**  
**mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.VI.21.068/2012/6.szám

A Kúria a dr. Moldoványi Gabriella ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek a dr. Szatmári István ügyvéd által képviselt I. r., a személyesen eljáró II. r., III. r., IV. r., a meghatalmazott által képviselt V. r., és a dr. Gyükér János ügyvéd által képviselt VI. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságon 6.P.20.917/2011. szám alatt folyamatban lévő ügyében, a Debreceni Ítéltábla által Pf.II.20.013/2012/7. szám alatt meghozott jogerős részítélettel szemben az I. r. alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

**r é s z í t é l e t e t :**

A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 240.000 (Kettőszáz-negyvenezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

A részítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

**I n d o k o l á s :**

A Városi Bíróság a 2006. január 3. napján meghozott 45.B.3207/2002/79. szám alatti ítéletével megállapította az I. r. alperes bűnösségét a felperesek sérelmére 1998. szeptember 14-én és 15-én elkövetett csalás büntettségében. Az ítéletet e tekintetben a Megyei Bíróság 1.Bf.191/2006/13. szám alatti ítéletével helybenhagyta.

A felperesek 2008. október 28-án benyújtott keresete alapján a Városi Bíróság előtt 48.P.21.513/2009. szám alatt folyamatban volt ügyben a Megyei Bíróság a 2009. június 23-án meghozott 2.Pf.21.452/2009/3. számú jogerős ítéletével kötelezte az I. r. alperest a felperesek részére 2.400.000 forint, ennek a 2001. december 1. napjától járó késedelmi kamata és 216.000 forint költség büncselekményt okozott kár megtérítésére. Az I. r. alperes ellen indult végrehajtási eljárás nem járt eredménnyel, a követelés

nem volt behajtható.

Az I. r. alperes 2004. február 11-én - holtig tartó haszonélvezeti joga fenntartásával - 8.000.000 forint vételáron eladta a gyermekei, a II. és III. r. alperesek részére a 15855/92/A/91 hrsz. alatti ingatlanát. A tulajdonosváltás átvezetésre került az ingatlannyilvántartásba, az az V. r. alperes javára bejegyzett jelzálogjogot nem érintette.

A részítélettel elbírált keresetükben a felperesek kérték elsődlegesen az alperesek által kötött szerződés érvénytelenségének, másodlagosan pedig annak fedezetelvonó jellege folytán a hatálytalanságának a megállapítását. A másodlagos kereseti kérelem körében kérték az alperesek kötelezését annak tűrésére is, hogy az ingatlanból a javukra megítélt követelés kielégítést nyerjen.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte. A II. - III. r. alperesek érdemi ellenkérelmet nem terjesztettek elő, míg az V. r. alperes - jogai változatlanul történő fenntartása esetén - annak teljesítését nem ellenezte.

Az elsőfokú bíróság részítéletével a másodlagos keresetnek adott helyt és kötelezte az I. - III. r. és V. r. alpereseket annak tűrésére, hogy a felperesek mint egyetemleges jogosultak I. r. alperessel szemben fennálló 2.400.000 forint és ennek a 2001. december 1. napjától járó késedelmi kamatai, valamint 216.000 forint költség iránti követelésüket, végrehajtás útján, a perrel érintett 15855/92/A/91 hrsz. alatti ingatlanból kielégítsék azzal, hogy annak érvényesítése során az I. r. alperes javára bejegyzett holtig tartó haszonélvezeti jog nem maradt fenn, ám a kielégítés érvényesítése az V. r. alperes javára bejegyzett jelzálogjogot nem érinti.

Az I. r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta.

A jogerős részítélet indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felperesek I. r. alperessel szembeni követelésének a behajtása iránti végrehajtási eljárás során a végrehajtó - annak eredménytelensége miatt - 2010. január 11-én, majd 2010. október 1-én az eljárás szünetelését állapította meg.

Az I. r. alperes fizetési kötelezettsége az 1998. szeptember 15-i káresemény miatt az adásvételi szerződés megkötésekor már az igény állapotában volt. A felperesek jogszerző alperesekkel szembeni igényének az elévülése a Ptk. 326. §-ának (1) bekezdése szerint csak 2004. február 11-én kezdődött, majd nyugodott addig, amíg a fedezetelvonás konjunktív feltételei nem valósultak meg. A

felperesek igénye tehát 2010. október 1-éig a végrehajtás eredménytelenségének a megállapításáig nyugodott, addig - azaz az I. r. alperes vagyoni és jövedelmi viszonyainak a feltárásáig - még fennállt a lehetősége annak, hogy a követelés az adóstól behajtható. Ekkor vált egyértelművé a behajthatatlanság és az adásvételi szerződés fedezetelvonó jellege. 2010. október 1-étől számítottan ezért a Ptk. 324. §-ának (1) bekezdése és 326. §-ának (2) bekezdése szerint még egy év állt a felperesek rendelkezésére az igényük érvényesítésére. Ennek megfelelően tehát 2011. április 7-én még határidőben nyújtották be a keresetüket, így az I. r. alperes elévülési kifogása nem volt megalapozott.

A támadott szerződés hatálytalansága megállapításának a Ptk. 203. §-ában foglalt feltételei fennálltak, mert a felpereseknek a szerződés megkötésekor fennállt az igénye az I. r. alperessel szemben, a II., III. r. alpereseknek a szerződésből ingyenes előnye származott vagy rosszhiszeműek voltak, a szerződéssel pedig a felperesek igényének a kielégítési alapját részben, vagy egészben elvonták.

Az ingyenesség és a rosszhiszeműség vagylagos feltétel, a rosszhiszeműség pedig a hozzátartozók közötti szerződés esetére felállított törvényi vélelem miatt a jogszerző alperesek védekezésének a hiányában bizonyításra nem szorult. Az I. r. alperes a haszonélvezeti jog tekintetében jogszerző volt ugyan, de az ő jóhiszeműségének a megállapítása a törvényi vélelem ellenében kizárt. A szerződés megkötésekor ő nyilvánvalóan tudott a felperesek követeléséről és arról, hogy azzal a követelés kielégítési alapját vonják el. A jogvita szempontjából tehát az ingyenesség, visszterhesség kérdésének a megállapítása nem bírt jelentőséggel.

A szerződés megkötésével a kielégítési alap elvonása is megvalósult, mert az I. r. alperesnek nincs egyéb olyan vagyona, amely a felperesek követelésének a fedezetéül szolgálhatna, így fennálltak a hatálytalanság megállapításának a törvényi feltételei.

A jogerős részítélettel szemben az I. r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet és kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság részítéletének a megváltoztatását és a kereset elutasítását.

A kérelem indokolása szerint a követelés fennállása és a kielégítési alap elvonása mellett a hatálytalanság megállapításának a további vagylagos feltétele az is, hogy a szerződésből ingyenes előny származzon. Ha ez megállapítható, akkor a jó vagy rosszhiszeműség vizsgálata már nem szükséges. A visszterhesen szerző fél azonban a szerzett vagyontárgyért azzal arányos ellenszolgáltatást nyújt, az a kötelezett vagyonába is kerül és így

az fedezetként rendelkezésre áll.

A relatív hatálytalanság megállapításához tehát nem csak az szükséges, hogy a szerző fél tudjon a jogosult követelésének a fennállásáról, hanem a jogosultnak bizonyítania kell azt, hogy a szerző fél rosszhiszemű volt. A bírói gyakorlat értelmében ez akkor állapítható meg, ha a szerző fél a szerződéskötéskor tudott, vagy tudnia kellett a kötelezettet terhelő követelésről és emellett arról is, hogy a szerződéssel a jogosult kielégítési alapja részben vagy egészben elvonásra kerül.

Az ingatlant az I. r. alperes gyermekei - az I. r. alperes haszonélvezeti joga fenntartásával - 8.000.000 forintért vásárolták meg, abban az I. r. alperes édesanyja él, akit a II. r. alperes gondoz. A II. - III. r. alperesek és az I. r. alperes édesanyja nem tudott a felperes követelésének a fennállásáról és arról sem, hogy a szerződéssel a kielégítési alapot részben vagy egészben elvonják. A felperesek nem bizonyították, hogy a visszterhesen szerző felek rosszhiszeműek lettek volna, a vételárat pedig a megtakarításaikból és banki hitelből fedezték. A jogerős részítélet ezért sérti a Ptk. 203. §-ának (1) bekezdésében és az 1/2011. (VI.15.) PK vélemény 5. pontjában foglaltakat.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős részítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, azokkal a Kúria is egyetértett, jogszabálysértés nem történt.

A jogerős részítélet helyesen állapította meg, hogy a perbeli esetben megvalósultak a szerződés hatálytalansága megállapításának a Ptk. 203. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételei.

A felperesek I. r. alperessel szembeni követelése - amelynek megfizetésére az I. r. alperest a jogerős ítélet kötelezte - 1998. szeptember 15-én bekövetkezett káreseményből eredt, az alperesek szerződése megkötésének időpontjában tehát a követelés már fennállt. Az I. r. alperesnek semmilyen végrehajtás alá vonható vagyontárgya nincs, ezért megállapítható, hogy a szerződés megkötésével a felperesek követelése fedezetét akarta elvonni. Az eljárás megindításakor a felperesek követelése már bírói úton is érvényesíthető volt. (1/2011. (VI.15.) PK vélemény 3. pont)

A felperesek másodlagos keresete megalapozottságának további feltétele volt az, hogy az I. r. alperessel szerződő II., III. r. alperesek rosszhiszeműsége, vagy a szerződésük ingyenessége is megállapítható legyen. Ez a két feltétel - ahogy azt a jogerős részítélet is kifejtette - vagylagos, tehát ha az egyik fennállása

megállapítható, a másik már nem bír jelentőséggel. Ez azt is jelenti, hogy hiába szerzett a fél visszterhesen, rosszhiszeműsége esetén a szerződése ettől függetlenül hatálytalan lesz.

A perbeli esetben az I. r. alperes a II., III. r. alperesekkel, a gyermekeivel kötött szerződést. A Ptk. 203. §-ának (2) bekezdése szerint pedig, ha valaki a hozzátartozójával köt ilyen szerződést, akkor a rosszhiszeműséget, illetőleg az ingyenességet vélelmezni kell. Az I. r. alperes a Ptk. 203. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat - bár a jogerős részítélet azt kifejezetten kiemelte - felülvizsgálati kérelmében ismét figyelmen kívül hagyta, ezért a jogi álláspontja téves.

Törvényi vélelem szól ugyanis amellet, hogy a II. - III. r. alperesek a szerződés megkötésekor - mivel az I. r. alperes a hozzátartozójuk - rosszhiszeműek voltak és ingyenesen szereztek. A felpereseket a két vagylagos feltétel tekintetében tehát semmiféle bizonyítási kötelezettség nem terhelte, a II., III. r. alpereseknek kellett volna a törvényi vélelemmel szemben bizonyítaniuk a jóhiszeműségüket, illetve a visszterhes szerzésüket. A II. - III. r. alperesek azonban érdemi ellenkérelmet nem terjesztettek elő, így nem volt milyen tényelőadásra bizonyítást lefolytatni. A fedezetet elvonó I. r. alperes jóhiszeműségének a megállapíthatósága - a másodfokú bíróság által kifejtetteknek megfelelően - kizárt, a meg nem döntött törvényi vélelemnek megfelelően pedig a II., III. r. alperesek rosszhiszeműsége is megállapítható volt, ezért nincs jelentősége az I. r. alperes által a visszterhesség körében kifejtetteknek.

A Kúria mindezek alapján - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a jogszabályoknak megfelelő jogerős részítéletet, utalva annak helyes indokaira is, a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az I. r. alperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli. A felperesek ellenkérelmet nem terjesztettek elő, a felülvizsgálati eljárásban költségük nem merült fel, ezért arról a Kúria nem határozott.

Budapest, 2013. március 26.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*tisztviselő*